

A Magyar Nyelvtudományi Társaság közhasznúvá válásával más számviteli törvények hatálya alá került (más könyvvezetési szabály vonatkozik ránk), ezért a törvénynek megfelelően a Társaságnak a közhasznúsági jelentését 2013. május 31-ig kell letétbe helyezni a Fővárosi Törvényszéken, illetve a Társaság honlapján közzétenni. A jogszabály – többek között – a beszámoló közzétételével kapcsolatban is új szabályokat állapít meg, melyeket már a 2011. évre vonatkozóan elkészített beszámolóval, közhasznúsági jelentéssel kapcsolatban is alkalmazni kellett.

A közhasznúsági jelentés alapja a gazdálkodásról a számviteli törvénynek és a kapcsolódó előírásoknak megfelelően egyszerűsített éves beszámoló összeállítása. A jelentés szerves részét képezi a 2012. december 31. fordulónappal lezárt mérleg és eredménykimutatás, melyben a pénzügyi eszközöket is fel kell tüntetni. A pénzügyi mérleg csak a naptári év fordulónapjával zárható le.

Az azonban sajnós nyilvánvaló, hogy a Társaság tagdíjbevételei, akadémiai támogatása és a pályázati bevételei alacsonyabbak, mint a kiadási oldalon szereplő tételek, amelyek a növekvő inflációval, továbbá az újabb és újabb felmerülő költségekkel párhuzamosan emelkedtek. A Társaság azonban folyamatosan törekszik arra, hogy kiadásait és bevételeit egyensúlyban tartsa, megőrizve működésének pénzügyi alapjait. A 2013. évben tehát a relatív pénzügyi egyensúly megtartása az egyik fontos feladat.

4. Kiss Jenő elnök megköszönte a beszámolókat és megnyitotta az utolsó napirendi pontot, a társasági díjak, kitüntetések átadását. Elmondta, hogy idén a Társaság három emlékérmét, illetve emléklakettet ítél oda a kiküldött bizottságok javaslata alapján. Ezeket méltató szavak kíséretében adta át a kitüntetetteknek (illetőleg képviselőjüknek). A Kosztolányi-emléklakettet Kemény Gábor, a Gombocz-emlékérmét Szabó Tamás Péter, a Csűry-emlékérmét Silling István kapta.

5. Kiss Jenő elnök gratulált a díjazottaknak, és kellemes ünnepeket kívánva berekesztette a közgyűlést.

Összeállította: JUHÁSZ DEZSŐ

Futaky István halálára

Futaky István, aki 1926. május 12-én született Nyírcsaholyban, Szatmár megyében és 2013. január 21-én hunyt el Göttingenben, a magyar művelődéstörténet szempontjából nevezetes német egyetemi városban vált kutatóvá, nyelvészé, művelődéstörténésszé, a magyar egyetemjárás legismertebb németországi kutatójává.

Életének első, 1926-tól 1939-ig tartó szakaszáról, tehát gyermekkoráról maga írt egy visszaemlékező kötetet „Szalka, Szalka... Egy kelet-magyarországi gyerekkor emlékei. Egy göttingeni magyar professzor önéletrajzi regénye” címmel, mely 2003-ban jelent meg Magyarországon. Vidéki városokban és Budapesten dolgozott munkásként, tisztviselőként, majd római katolikus teológiai hallgató lett. Életútjának szomorú szakasza volt az 1953 és 1957 közötti időszak: első menekülési kísérletét Bécsben szovjet katonák hiúsították meg, s ezt a márianosztrai börtönben, majd a csolnoki bányamunkahelyen elítéltként

töltött három kemény év követte 1956 júliusában bekövetkezett szabadulásáig. 1957-ben második menekülési kísérlete sikeres volt, Ausztriából került Göttingenbe, ahol az egyetemen Farkas Gyulánál, a tőle a háború után alapított Finnugor Szemináriumban (tanszéken) tanult finnugor nyelvészetet, de foglalkozott germanisztikával és néprajzzal is. 1960-ban nyelvi gyűjtőúton járt Felsőőrben és környékén, s az ott készített felvételek alapján írta meg első magyar nyelvészeti publikációit. 1963-ban örvidéki anyaga alapján megírt disszertációval doktorált Schlachter professzornál az említett tanszéken, majd tanársegédi kinevezést kapott. 1973-ban habilitált, egyetemi tanári kinevezését 1980-ban nyerte el.

Három fő kutatási területe volt: a magyar nyelv és irodalom s a németországi kapcsolatok, az uráli és tunguz nyelvi kapcsolatok, valamint az obi-ugor nyelvtudomány. Az 1734-ben alapított neves göttingeni egyetemnek (Georg August-Universität, latinosan Georgia Augusta) az első 100 évben fél ezer magyar (magyarországi és erdélyi) hallgatója volt (l. ALBRECHT SCHÖNE, *Göttinger Vademecum*. Göttingen, 1985. 72). Futaky szorgalmas gyűjtője és híradója volt a göttingeni levéltárban föllelhető s a magyarokat érintő dokumentumoknak, e tárgykörben tanulmányai és könyvei jelentek meg, az utóbbiakra l. „Hungarica Gottingensia. Verzeichnis der Ungarn betreffenden Archivbestände in Göttingen 1734–1945” (társszerző, 1978), „Die Ungarn betreffenden Beiträge in der Göttingischen Gelehrten Anzeigen 1739–1839” (társszerző, 1987), „»Selige Tage im Musensitz Göttingen«. Stadt und Universität in ungarischen Berichten aus dem 18. und 19. Jahrhundert” (1991).

Magyar nyelvtörténeti (etimológiai) tárgyú könyve a „Nyelvtörténeti vizsgálatok a Kárpát-medencei avar–magyar kapcsolatok kérdéséhez. Mongol és mandzsu-tunguz elemek nyelvünkben” (Bp., 2001). A témakör meglehetősen ingoványos terület, s ezt ő is tudta, mert mottóul LIGETI következő sorait választotta: „nem árt új utak után nézni. Lehet, hogy olykor el is tévedünk majd minden óvatosságunk ellenére, új, megbízható eredmények érdekében ezt a kockázatot azonban vállalnunk kell” (9). Finnugrisztikai tárgyú a „Tungusische Lehnwörter des Ostjakischen” (1975) című kötet. Alapító szerkesztője volt a hamburgi kiadású *Finnisch-ugrische Mitteilungen* című finnugrisztikai folyóiratnak. Tanulmányai elsősorban az *Ural-Altäische Jahrbücher*ben, az *Indogermanische Forschungen*ben, az *Ungarn Jahrbuch*ban és a *Magyar Nyelvben* jelentek meg. Irodalmi érdeklődése és hajlama megmaradt: verseket írt (nem a nyilvánosságnak), s foglalkozott az irodalomtudományba vágó kérdésekkel is (l. például „Magyar vers – német nyelv”, s a „Wogulisch denken und russisch schreiben” című publikációit).

A rendszerváltoztatás után a Magyar Nyelvtudományi Társaság úgy döntött, hogy meghívott tagokként külföldi magyar nyelvészeket is fölvesz választmányába. Az 1995. évi tisztújító közgyűlés határozatának értelmében került a meghívottak közé Futaky István is – Bakó Elemér, Décsy Gyula és Penavin Olga társaságában egyebek mellett (MNY. 1996: 241). 1977-ben beválasztották a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság hűsztagú vezetőségébe. Magyarországon több kitüntetést is kapott: 1991-ben a Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson Lotz János-émlékéremet, 1994-ben Pro Cultura Hungarica-díjat, 2011-ben a Magyar Köztársaság Tisztikeresztje kitüntetést.

A 60. születésnapjára készült *Festschrift*ben (Finnisch-ugrische Mitteilungen 10. Jahrgang 1986) a sorsát jól ismerő s úgyszintén 56-os göttingeni magyar barát, Keszttyüs Tibor hiteles képet rajzolt Futakyról, a kutatóról és emberről egyaránt. Az érzékeny lelkületű embert nehéz csalódások érték. Nem volt kitarulkozó ember. Úgy látszott olykor, mintha

belső gondokat hordozna. Saját visszaemlékezése szerint korán eszményképévé vált az egyszerűség: ez és a szerénység mindvégig jellemző volt rá. Az egyetemen több hallgatóban is fölkelte a magyar–német kapcsolatok kutatása és a finnugrisztika iránti őszinte és tartós érdeklődést. A Göttingenben megfordult magyaroknak támogatója, segítője, magyarok és németek között pedig közvetítő volt. Akik őt közelebbről ismerhettük, szívesen emlékezünk rá, és bizonyosan nem felejtjük el.

KISS JENŐ

NYELVTÖRTÉNETI ADATOK

Bereg megye 1570. évi személynevei*

Kis ~ Küs – Barkaßo: Mi. *Kÿs*; **Bene, Szalka:** R. Jo. *Kis*; **Berekßaß:** Th. *Kis*; **Bolcziu:** Cl., Pe. *Kis*; **Borsoua:** Jo., Nic. *Kis*; **Gergelj:** Jac. *Kis*; **Kaszon:** Luc. *Kis*; **Munkacz:** Bl., Em., Me. *Kis*; **Nag Musaj:** R. Jac., Pa. *Kis*; **Rakos:** Mi. *Kis*; **Surañ:** Gr. *Kis*; **Szalka:** R. Me., Nic. *Kis*; **Takos:** Dem. *Kis*; **Vgornia:** Pa., Val. *Kis*. < 1. 'alacsony', 2. 'fiatal' (CsnSz. 594–5), 3. 'valamely testrésze kisebb az átlagosnál, 4. 'jelentéktelen' (MIZSER 2006c: 57). Benében, Beregrákoson, Beregsurányban, Beregszászon, Bulcsuban, Gergelyugornyan, Mezőkaszonyban, Munkácson, Nagyborzsován, Nagymuzsalyon, Tákoson, Tiszaszalkán ma is élő név.

Kisfaludi – Tiadar: Jo. *Kisfaludj*, birtokos. < A CsnSz. (597) 59 helynévről tud 18 megyéből. A legvalószínűbb névadó helység a Bereg megyei Kisfalud.

Kisgyörgy – Farnos: Jac. *kifgiorgh*. < 'kis termetű György' v. 'ifjabb György' (CsnSz. 598).

Kiskósa – Attia: Gr. *Kiskosa*; **Gellenes:** Mar. *Kis Kosa*. < 'kis termetű Kósa' v. 'ifjabb Kósa' (CsnSz. 599).

Kiskötő – Sziget: Ge. *Kiskeotheo*. < 'kis termetű Kötő' v. 'ifjabb Kötő'.

Kispál – Farnos: Ma. *kispal*; **Nag Musaj:** Jo. *Kis Pal*. < 'kis termetű Pál' v. 'ifjabb Pál' (CsnSz. 600–1).

Kisszabó – Berekßaß: Jo. *Kis Szabo*. < 'kis termetű Szabó' v. 'ifjabb Szabó' (CsnSz. 601).

Klepánya – Loho: Gr. *Klepania*. < Ruszin eredetű: *клепаня* 'kalapálás' (MIZSER 2009b: 675).

Klimovics – Repede: Lad., Laz. *Klimouicz*. < Ruszin eredetű: a *Klim* (< *Kliment* 'Kelemen') név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).

Klobnik – Also Vereczke: Jo. *Klobnyk*. < Szlovák eredetű: 'kalapos' (MIZSER 2007b: 84).

Klusa – Zolyua: Jo. *Klusa*. < Ukrán eredetűnek látszik: a *хлуу* 'zápor, zivatar' szó egyes szám birtokos esete, amely patronimikumot fejez ki (UDVARI 2001–2003. 6: 58).

Knihovics – Polyanka: Fr. *Knihouicz*. < 'az Írás fia, a Bibliához tartozó' (MIZSER 2007b: 82).

Kobelja – Lauka: Mar. *Kobelia*. < Ruszin eredetű: *кобеля* 'tarisznya' (MIZSER 2009b: 65).

* L. MNy. 2012: 505–10.